

Veilige school: incidentenregistratie

Scholen krijgen de verplichting om geweldsincidenten systematisch en gedetailleerd te registreren en ernstige of stelselmatige vergrijpen bij politie of justitie te melden. Dat wordt aangekondigd in de OCW-brief 'Sociale veiligheid in en om onderwijsinstellingen' (16/11/2007).¹ Dit voornemen moet nog nader worden uitgewerkt. Want bij zo'n verplichting horen sluitende definities van 'geweldsincidenten' en 'ernstige of stelselmatige vergrijpen'. Tevens moet nauwkeurig worden afgegrensd in hoeverre ook ander ongewenst gedrag onder deze incidentenregistratie en meldingsplicht komt te vallen (wapenbezit, drugsbezit, vandalisme, diefstal, oplichting, verstoring van de openbare orde, uitingen van radicalisme, etc.).

Wat de geweldsincidenten betreft, bestaat er sinds 2006 al een handleiding van het *Centrum School en Veiligheid* (CSV) onder de titel *Stappenplan bij melden geweld: geweld, melden of niet?*² Geweld wordt door CSV gedefinieerd als 'elke handeling, of dreiging daarmee, die het zelfbeschikkingsrecht en de lichamelijke en/of psychische integriteit van anderen aantast. Het geweld kan actief zijn (iemand iets aandoen) of passief (iemand de noodzakelijke aandacht, zorg, etc. ontzeggen)'. Men onderscheidt fysiek geweld, psychisch geweld, seksuele intimidatie en seksueel misbruik.³

Voor een weblog over onderwijsethiek roepen de incidentenregistratie en de meldingsplicht allerlei vragen op. Hoe verhouden deze nieuwe schooltaken zich tot de oude: de pedagogische opdracht van de school en het onderhouden van een professionele vertrouwensrelatie met de leerling? Maar er gaan nog juridische vragen aan vooraf:

- Worden incidenten alleen in geanonimiseerde vorm geregistreerd opdat de school een systematisch en voor derden controleerbaar veiligheidsbeleid kan voeren? Of moet ook een conductestaat per leerling worden bijgehouden? Zo ja, hoe kunnen leerlingen (eventueel samen met hun ouders) de juistheid en volledigheid van een 'proces verbaal' controleren en zonodig aanvechten?
- In hoeverre dient men bij het opmaken van een 'proces verbaal' van fysiek of psychisch leerlinggeweld ook het eventuele, daarmee samenhangende, psychische geweld van een leraar te vermelden?
- En in hoeverre vormt fysiek of psychisch leraarsgeweld (handtastelijkheden van de leraar, misbruik van macht door de leraar of de school, respectloze of onrechtvaardige bejegening van leerlingen) op zichzelf een incident dat geregistreerd moet worden?

Een raar woord trouwens: een incident, een storend voorval, een voorval dat eigenlijk niet plaats mocht grijpen. Is een vechtpartij op het schoolplein een incident? Ja, in de ogen van de surveillant wel, want iemand kan een bloedneus oplopen. Maar als twee kemphanen willen uitvechten wie de sterkste is. Is dat een geweldsincident of is dat een wedstrijd? Als ze hun wedstrijd vrijwillig aangaan, wordt het zelfbeschikkingsrecht niet aangetast, maar hun lichamelijke integriteit komt wellicht in het geding. Bij een wedstrijd horen spelregels, en idealiter een onafhankelijke scheidsrechter, en een afgebakend wedstrijdterrein, een afgebakend tijdsbestek en aangepaste kleding misschien. Is dat een idee voor een preventief schoolveiligheidsbeleid: het organiseren van martiale tweekampen? Of moet de resulterende bloedneus dan toch nog worden opgenomen in het incidentenregister?

Wes Holleman
weblog onderwijs 20-11-2007
www.onderwijsethiek.nl

¹ <http://www.minocw.nl/documenten/47301.pdf>

(met bijlagen: 47301a, 47301b, 47301c en <http://www.minocw.nl/documenten/Reboundmonitor.pdf>)

² <http://www.schoolenveiligheid.nl/aps/School+en+Veiligheid/tools/veiligheid/algemeen/stappenplan+bij+melden+geweld.htm>

³ Uitsluitend in geval van seksueel misbruik is de school (volgens de huidige regelgeving) verplicht aangifte bij politie of justitie te doen.